

1.3 Aletlerin Bakımı, Korunması ve Temizlenmesi:

Operatif cerrahide kullanılan el aletlerinin pek çoğu biyokompatible metallere yapılmıştır. Bunlar pek çok fiziksel ve kimyasal işlemle geçirilerek hazırlanırlar. Bu aletler bir ya da daha çok dokudaki cerrahi problemlerin çözümü için bunlara uygun, doğru tip ve boyutlarda dizayn edilmişlerdir. Çok pahalı olan bu aletler, doğru yer ve zamanda kullanılmalıdırlar. Bu, hem uygulandıkları dokular açısından teknik hataları önler hem de aletlerin kullanılmaması gereken yerlerde kullanıldıklarında onlarda şekillenecek zararları önler. Şayet bunlara dikkat edilirse, bir aletin 10 yıl ya da daha fazla süre kullanılması mümkündür.

Metal alaşımlardan (vitalyum, çelik, krom-nikel) yapılan aletler hareketli parçalardan oluşur. Aletlerin bakımı öncelikle onların gözle detaylı bir şekilde incelenmesi, hareketli parçalarının hareketliliğinin denemesi ve tutucu aletlerde ağızlarının ve dişlerinin uyumluluğu ve tam kapanması yönlerinden kontrolü şeklinde gerçekleştirilir. Keskinliğini kaybetmiş, tutucu ve sıkıştırıcı özelliğini yitirmiş, paslanmış, üzerindeki krom-nikel koruyucu tabakası yıpranmış ve siyah renk gösteren aletlerin uygulamadan kaldırılması gerekir.

Bir aletin üzerinde paslanmaz (*inoxidable*) işareti bulunduğu zaman bu aletin her türlü bakım, dezenfeksiyon, sterilizasyon ve temizlemeye ilişkin kurallar çiğnense de, ömür boyu paslanmaz kalması gerektiği gibi yanlış bir düşünce vardır. Halbuki sürekli mekanik ve kimyasal etkilere maruz kalan aletlerde bu özelliğin kaybolması kaçınılmazdır. Örneğin; kimyasal zararlı maddelerin başında gelen klorid'lerin etkisi ile, aletin üzerindeki koruyucu tabaka oksijenini kaybeder ve önce demirklorid sonra demiroksid, yani pas oluşur. Bu pas tabakası ile koruyucu tabaka işlevini yitirir ve alette korozyon başlar. Bu pas oluşumu sterilizasyon sırasında kondenzasyon ve buhar oluşumuyla diğer aletlere de geçer. Bunun bilinerek aletlerin bu yönden de korunmasına özen göstermek gerekir. Bu amaçla aletlerin pas önleyici, koruyucu solüsyonlarda bir gece bekletilmeleri ya da pas temizleyici solüsyon veya spreyle pastan arındırılmaları önemsenmelidir.

Aletlerin temizliği ise titizlikle yapılmalıdır. Bu amaçla yapılacak işlemler ve temizliğe ilişkin kuralları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- * Ağır ve büyük aletler ile hafif ve narin olanlar ayrı ayrı temizlenmelidir.
- * Krom-karbon alaşımlı ve paslanmaz çelik alaşımlı aletler karıştırılmamalıdır.
- * Aletler bir konteyner (paslanmaz çelik alet kabı) içerisine yerleştirilmeli ve düşürülmeleri ya da atılmaları önlenmelidir.

- * Kullanımları sonrasında süratle üzerlerindeki pıhtılaşımiş kan ve tuzlu solüsyonlardan arındırılmalıdır.
- * Aletler ılık ve hafif deterjanlı su ile yıkanmalı ve bu yıkamada kremayerleri ve ağızları açık bulunmalıdır.
- * Aletler ikinci kez temiz bir su ile çalkalanmalıdır. Bu sırada distile ya da deiyonize su kullanılması önerilir. Bu iki nedenle önerilir. Birincisi metal aletlerin üzerinde erimemiş ya da artıkların uzaklaştırılması sağlanır, ikincisi ise pH'nın 6.7-7.2 olması nedeniyle alkali yıkama suyu kalıntıları uzaklaştırılmasıdır.
- * Hareketli kısımların yağlanması bakterileri maskeleyerek yeterli otoklavizasyonu önler, bu nedenle yağlanmamalıdır.
- * Aletler bu işlemlerden geçirildikten sonra muhakkak kurulanmalıdır.

Çeşitli tip aletlerle, çoğunlukla sterilizasyona bağlı olarak renk değişiklikleri oluşabilir. Bu renk değişiklikleri mutats olarak kalıcı olmamakla birlikte paslanma (korozyon) ve metal yüzeyinde çukurluklar oluşması gibi önemli bozulmaların anlaşılmasını engellerler. Bunlar açık renkli beneklenmeler, siyah lekelenmeler ve kahverengi paslı renklenmelerdir.

1.4 Alet Setleri:

Operasyonlarda kullanılan aletler, yapılacak girişimin özelliklerine göre (yumuşak doku, kemik dokusu, göz, tümör ekstirpasyonu, osteosentez v.b.) bir araya getirilirler ve bir alet kutusu içerisinde bu şekilde bir araya getirilen aletler operasyon setini oluştururlar. Operasyon setleri paslanmaz çelikten alet kutuları içerisinde hazırlanırlar. Bu kutu içerisinde seti oluşturan aletler iki kat örtüye sarılı ve sterilizasyona tabi tutulmuş olarak muhafaza edilir. Operasyon sırasında hekim ve yardımcıları tarafından açılırlar.

Değişik amaçlı operasyonlar için hazırlanacak alet setlerinin içerikleri farklılıklar gösterir. Aşağıda acil, temel ve kimi özel operasyonlar için önerilebilecek operasyon setleri örnekleri verilmektedir. Bu setlere gereksinimler doğrultusunda alet ilavesi yapılabilir.

1.4.1 Temel Set:

Temel set, her türlü operatif girişimde dokuların açılması, kimi yumuşak doku hastalık ve onarımlarında yapılan teknik uygulamalar ve takiben dokuların kapatılmasında kullanılır. Bu seti oluşturan aletler, sayıları ve boyutları şöyle olmalıdır:

- 1 ad. Alet kutusu (45 x 25 x 10 cm)
- 1 ad. Sıçan dişli penset (14 cm)
- 1 ad. Doku penseti (12 cm)